

Heichal HaMelech • Institute for publishing the teachings of
the Lubavitcher Rebbe שליט"א Melech HaMoshiach

heichalhamelech770@gmail.com • +972 58-748-9532

פתח דבר

בקשר עם יום הבהיר כ"ח סיון – שמונים וחמש שנה להצלת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א והרבנית הצדקנית נ"ע זי"ע – יבחל"ח – מעמק הבכא האירופאי והגעתם צלחה לארצות לארצות הברית ביום ב', כ"ח סיון ה'תש"א, הננו מוציאים לאור קובץ הכולל מסמכים נדירים ממשרד העו"ד מר אשר רבינוביץ, הקשורים עם הצלת הוד כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א והרבנית הצדקנית נ"ע.

* * *

כאן המקום לבקש בקשה כפולה ומכופלת: אנא, מי שיש תח"י חומר הקשור לכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א שטרם ראה את אור הדפוס, שיואיל לשלחן למערכת ע"מ שנוכל לפרסמם בקובצים הבאים, וזכות הרבים תלוי בו.

* * *

אנו תקוה שקובץ זה יוסיף בהתקשרות לאבינו רוענו הוד כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א, ויחזק השי"ת בריאותו, ויתן לו אריכות ימים ושנים טובות וחיים נצחיים, ונזכה לגאולה האמיתית והשלימה, ומלך ביפיו תחזינה עינינו בהתגלות מלכותו לעין כל, תיכף ומי"ד ממ"ש!

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

מערכת „היכל המלך”

ימות המשיח,
מוצש"ק פרי שלח, יום הבהיר כ"ח סיון ה'תשפ"ו,
שנת הקכ"ה להולדת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א,
ברוקלין, נ"י.

מסמכים ממושרד העו"ד מר אשר רבינוביץ

הקשורים עם הצלת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א ויבחל"ח –

הרבנית הצדקנית נ"ע זי"ע

*

עו"ד מר אשר ("ארתור") רבינוביץ מבוסטון מאסאצ'וסטס, הי' העו"ד של אגו"ח בארה"ב ועסק רבות בהצלת והגירת מאות חסידי חב"ד מעמק הבכא האירופאי לארה"ב ובפרט בהצלת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א והרבנית מפריז, ובתיאור מקובץ כ"ח סיון – יובל שנים נכתב:

"יחד עם פעילותו של העו"ד בוטלער, שהונעה ע"י עסקני "אגודת חסידי חב"ד", הפעיל כ"ק אדמו"ר (מהוריי"צ) נ"ע עסקן נוסף בדמותו של עורך-דין נמרץ מוואשינגטאן, בן לאחד מחשובי החסידים, ר' אשר רבינוביץ שמו, שנטל חלק נכבד בהצלתו שלו".

"בכ"ב כסלו הגיע ר' אשר רבינוביץ מוואשינגטאן לני.י. ודיווח לכ"ק אדמו"ר (מהוריי"צ) על פעילותו להצלת חתנו. את התרשמותו מהתקדמות העניינים סיכם האדמו"ר נ"ע למחרת, באגרת מהתאריך כ"ג כסלו: "אבל אותי הנה עוד טרם הרגיע הדבר".

בערך אז נתקבלה בקשה מכ"ק אדמו"ר שליט"א להעביר את תיקי המסמכים, המטפלים בבקשת ההגירה, מניצע למארסיי. באותה עת לא היתה ידועה בארצה"ב הסיבה לבקשה זו וכ"ק אדמו"ר שליט"א אף נשאל על כך מחותנו, כ"ק אדמו"ר (מהוריי"צ) נ"ע, במברק מיום י"ד טבת.

[התשובה לשאלה זו עדיין אינה ברורה. בעיון בספרות ההיסטורית המאוחרת, בה מתוארת אישיותו של הקונסול בניצע, מצטיירת דמות אנטישמית שניצלה כל אפשרות בכדי להצר את צעדי היהודים. לעומת זאת ידוע שהקונסול במארסיי הי' מאוהדי היהודים].

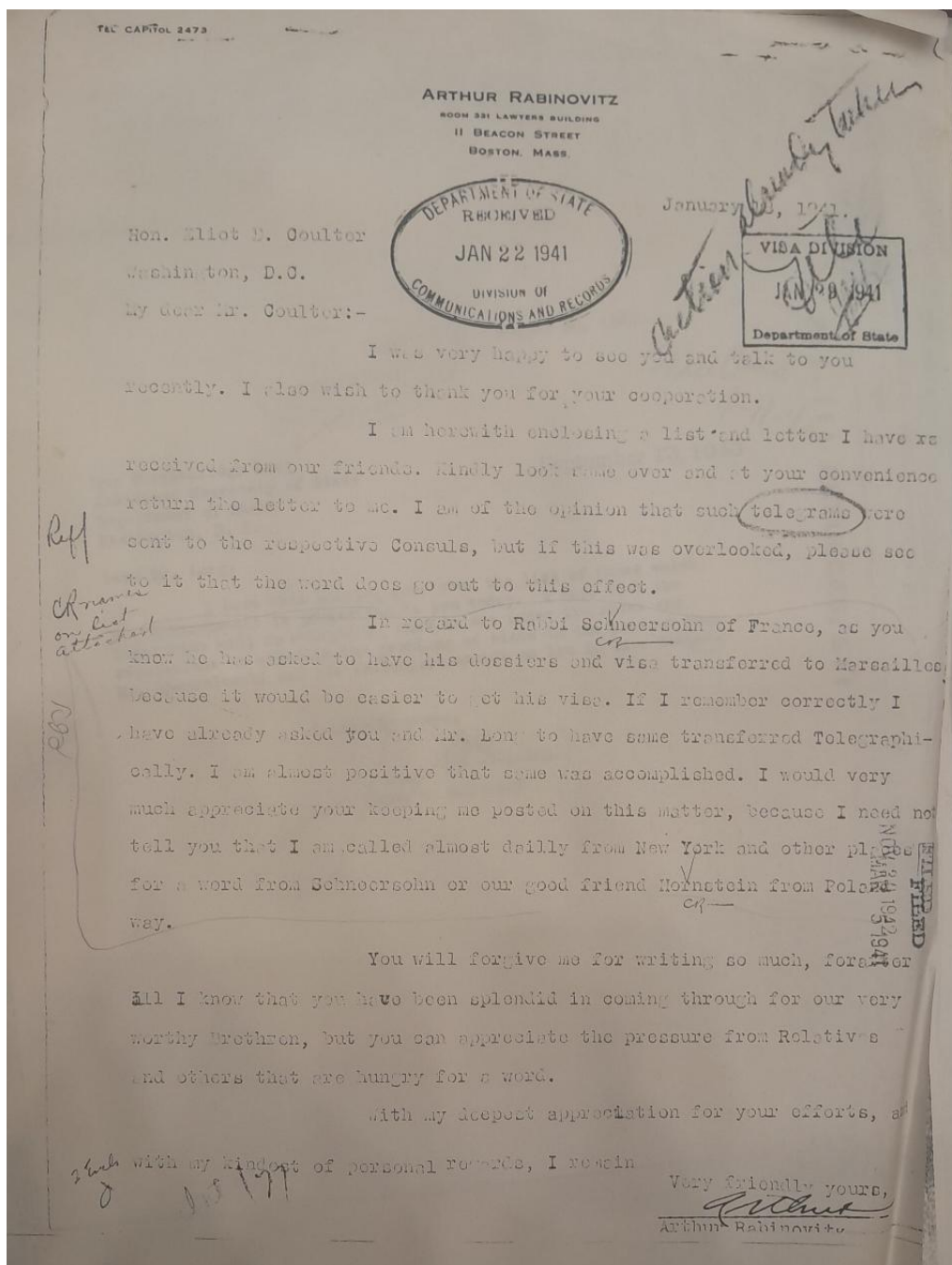
במסמך זה ששולח מר אשר רבינוביץ אל מר אליוט קולטר, שהי' אז ראש הפועל במחלקת הויזות בוואשינגטאן, בתאריך י"ט טבת תש"א, כותב ע"ד סיוע להנפקת ויזות עבור פליטים יהודים השוהים באירופה תחת הכיבוש הנאצי, והבקשה המרכזית ע"ד אשרות הכניסה של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א והרבנית, וגם מציין שכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א העביר את תיק ההגירה מהקונסולי' האמריקאית בניצע לקונסולי' במארסיי, כמתואר בקובץ כ"ח סיון –

תשורה מהתוועדות הפירים - כ"ה פיון 85 שנה

יובל שנים, והסיבה לכך מכיון ששם יהיה קל יותר להשיג את הויזה. כאן מובא הסיבה מדוע הרבי שליט"א מלך המשיח העביר התיק על אף שלא מוסבר למה קשה יותר להשיג אשרות כניסה בקונסולי בניצע.

כמו"כ בסוף המכתב הוא משקף את הלחץ שמקבל מהעסקנים בניו יורק ע"ד קבלת דיווח על הנעשה.

על המכתב מופיעות חותמות רשמיות של ה"סטייט דעפארטמענט" (מחלקת המדינה) האמריקאית, המעידות על קבלתו ב-22 ביאנואר 1941, וכן חותמות של מחלקת האשרות מ-29 ביאנואר 1941.

January 18, 1941

Hon. Eliot B. Coulter

Washington, D.C.

My dear Mr. Coulter:—

I was very happy to see you and talk to you recently. I also wish to thank you for your cooperation.

I am herewith enclosing a list and letter I have received from our friends. Kindly look same over and at your convenience return the letter to me. I am of the opinion that such telegrams were sent to the respective Consuls, but if this was overlooked, please see to it that the word does go out to this effect.

In regard to Rabbi Schneersohn of France, as you know he has asked to have his dossiers and visa transferred to Marseilles because it would be easier to get his visa. If I remember correctly I have already asked you and Mr. Long to have same transferred telegraphically. I am almost positive that same was accomplished. I would very much appreciate your keeping me posted on this matter, because I need not tell you that I am called almost daily from New York and other places for a word from Schneersohn or our good friend Hornstein from Poland.

You will forgive me for writing so much, for after all I know that you have been splendid in coming through for our very worthy Brethren, but you can appreciate the pressure from Relatives and others that are hungry for a word.

With my deepest appreciation for your efforts, and with my kindest of personal regards, I remain

Very friendly yours,

תרגום חופשי:

18 בינואר, 1941

לכבוד מר אליוט ב. קולטר

וואשינגטאן די. סי.

מר קולטר יקירי:

שמחתי מאוד לראותך ולשוחח עמך לאחרונה. ברצוני גם להודות לך על שיתוף הפעולה שלך.

אני מצרף בזאת רשימה ומכתב שקיבלתי מחבריני. בבקשה לעיין בהם, וכאשר יתאפשר לך החזר אלי את המכתב. אני סבור שמברקים כאלו נשלחו לקונסולים הרלוונטיים, אך אם הדבר התעלם, אנא דאג שמילה זו תצא לפועל.

בנוגע לרב שניאורסאהן מצרפת, כפי שהנך יודע, הוא ביקש להעביר את התיקים שלו ואת הויזה למערסיי מכיון ששם יהיה קל יותר להשיג את הויזה שלו. אם אני זוכר נכון, אני כבר ביקשתי ממך וממר לונג¹ להעביר את התיק באמצעות מברק. אני כמעט בטוח שהדבר בוצע. אודה לך מאוד אם תעדכן אותי בענין זה, שכן אינני צריך לומר לך שמתקשרים אלי כמעט מדי יום מניו יארק וממקומות אחרים בשביל מידע על שניאורסאהן או על ידידנו הטוב הארנשטיין מפולין.

תסלח לי על שאני כותב כל כך הרבה, אחרי הכל הרי אני יודע שהיית נפלא בעמידה לצד אחינו הראויים על כך, אך אתה יכול להעריך את הלחץ מצד קרובי המשפחה ואחרים שצמאים למילה של מידע.

בהערכה עמוקה ביותר על מאמצריך, ובברכה אישית לבבית, אני נותר

בידידות רבה שלך,

ארתור רבינוביץ

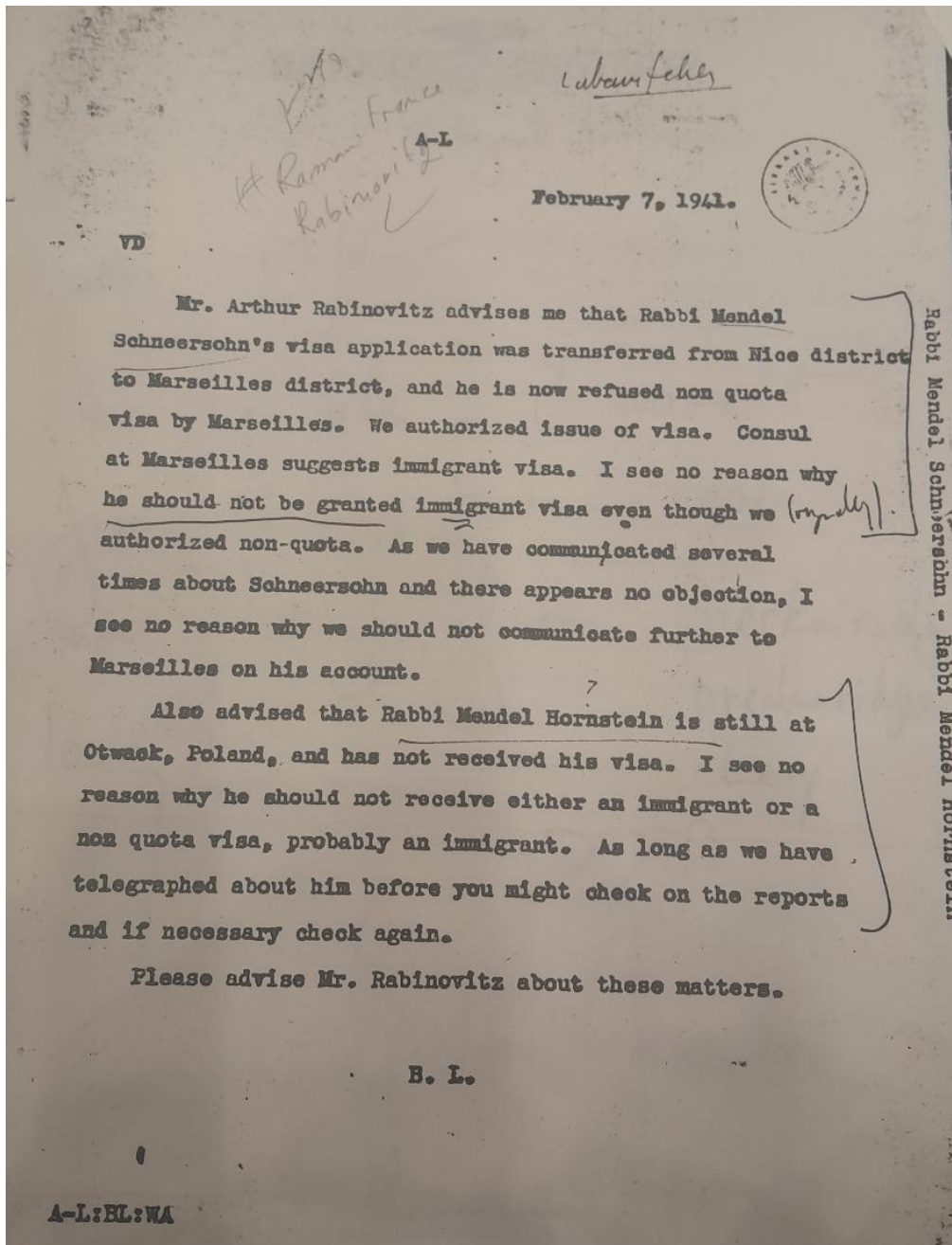
(1) מר סמואל מילר ברקינרידג' לונג, סגן מזכיר המדינה של ארה"ב בתקופה ההיא.

תשורה מהתוועדות הפירים - כ"ה פיון 85 שנה

*

המסמך השני הוא ממר ברקנרידג' לונג, מה"סטייט דעפארטמענט", אל מחלקת הויזות (Visa division), בו מודיע שהתיק של הרבי שליט"א מלך המשיח והרבנית הועבר מניצע למערסיי אך גם עכשיו ישנן מניעות ועיכובים על השגת הויזות המיוחדות שמחוץ למכסה השנתית, הקונסול במערסיי מציע להגיש בקשה לויזה רגילה (שבתוך המכסה) אך גם בזה יש מניעות ועיכובים ללא כל סיבה מוצדקת.

במכתב הוא גם מציין לויזה של ר' מענדל הארנשטיין ומשפחתו שמתעכבת ללא סיבה על פי חוק.

February 7, 1941

VD [Visa division]

Mr. Arthur Rabinovitz advises me that Rabbi Mendel Schneersohn's visa application was transferred from Nice district to Marseilles district, and he is now refused non quota visa by Marseilles. We authorized issue of visa. Consul at Marseilles suggests immigrant visa. I see no reason why he should not be granted immigrant visa even though we authorized non-quota. As we have communicated several times about Schneersohn and there appears no objection, I see no reason why we should not communicate further to Marseilles on his account.

Also advised that Rabbi Mendel Hornstein is still at Otwack, Poland, and has not received his visa. I see no reason why he should not receive either an immigrant or a non quota visa, probably an immigrant. As long as we have telegraphed about him before you might check on the reports and if necessary check again.

Please advise Mr. Rabinovitz about these matters.

B. L. [Breckinridge Long]

תרגום חופשי:

7 לפאבואר, 1941

מחלקת הויזה

מר ארתור רבינוביץ מייעץ לי שבקשת הויזה של ר' מענדל שניאורסאהן הועברה ממחוז ניצע למחוז מערסיי, וכעת מערסיי מסרבים לו ויזה שאינה נכללת במכסה השנתית. אישרנו הנפקת ויזה. הקונסול במערסיי הציע ויזה מהגר. אני לא רואה שום סיבה מדוע לא תוענק לו ויזה מהגר, אף על פי שאישרנו ויזה שאינה במכסה השנתית. מכיון שכבר

תשורה מהתוועדות הפירים – כ"ה פיון 85 שנה

תקשרנו מספר פעמים בענין שניאורסאהן ונראה שאין התנגדות, איני רואה סיבה מדוע שלא נתקשר שוב עם מערסיי בענינו.

כמו כן ייעץ שר' מענדל הארנשטיין נמצא עדיין באטוואצק, פולין, ולא קיבל את הויזה שלו. איני רואה סיבה למה לא יקבל ויזת מהגר או ויזה שאינה במכסה, ככל הנראה ויזת מהגר. מאחר ששלחנו מברק לגביו בעבר, תוכל לבדוק את הדיווחים ואם יש צורך, תבדוק זאת שוב.

אנא עדכן את מר רבינוביץ לגבי ענינים אלה.

ב. ל.

*

המסמך שלפנינו הוא מכתב שכתב עו"ד מר אשר ("ארתור") רבינוביץ אל חבר ה"סטייט דעפארטמענט", מר ברקינרידג' לונג בו מבקש סיוע לתמימים שנמלטו מוילנא ליפן להשגת ויזה עבורם, לפועל הבקשה לא התקבלה אז בתש"א והתמימים נאלצו לעזוב את יפן לשאנחאי, סין ולשהות שם. לאחר תקופה, 9 תמימים קיבלו אישורי כניסה לקנדה וכמה שנים אח"כ שאר התמימים הגיעו לארה"ב. מר רבינוביץ מצרף לו ג"כ את רשימת התלמידים ששוהים ביוקוהמה שביפן ע"מ לקבל אישורי כניסה (שלפועל לא קרה).

(לבסוף הגיעו התמימים למונטריאול שבקנדה בפועל בב' מ"ח ה'תש"ב – כמעט שנה לאחמ"כ – ומיד ייסדו תו"ת בעיר העומדת תחת נשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א).

בסוף המכתב מעורר את משרד החוץ ע"ד אישורי הכניסה של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א והרבנית, וגם של ר' מענדל הארנשטיין ששהה אז באטוואצק שבפולין, שבשלב זה עדיין לא נתקבל אישור.

מכתב זה נשלח ב11 לפאבואר 1941, ט"ו שבט תש"א, וממש כמה ימים לאחר מכן בי"ט שבט (כשהעו"ד רואה שעדיין לא נתקבלה האישור ויש מניעות ועיכובים) הוא הגיש שוב פעם את הבקשה מחדש שלמעשה הי' הבקשה האחרונה (שהתקבלה).

תשורה מהתוועדות חסידים - כ"ה סיון 85 שנה

ARTHUR RABINOVITZ
 ROOM 231 LAWYERS BUILDING
 11 BEACON STREET
 BOSTON, MASS.

Hon. Breckenridge Long
 State Dept.
 Washington, D.C.

My dear Mr Long: -

Pursuant to our telephone conversation, I am herewith enclosing the list of students who are in Yokohama awaiting U.S. visas. These students are from the original list of 52 that the President's Committee and yourself approved. Please do your utmost to preserve these worthy lives who are on the spot.

Assuring you that I immensely appreciate your very kind and friendly efforts in helping to save these worthy people.

May I also put in a further word for your intercession for Rabbi Mendel Schneersohn of France and Rabbi Mendel Hornstein of Poland (German). With kindest of personal regards, I remain

Very friendly yours,
 Arthur Rabinovitch

p.s. If you will kindly cable the above I will gladly pay same

February 11, 1941
 ASSISTANT SECRETARY OF STATE
 MR. LONG
 DEPARTMENT OF STATE

77C
 FEB 13 1941
 FEB 13 1941

811.111 REFUGEE
 MAR 5 1941

REPRODUCED AT THE NATIONAL ARCHIVES

February 11, 1941

Hon. Breckenridge Long
State Dept.
Washington, D.C.

My dear Mr. Long:-

Pursuant to our telephone conversation I am herewith enclosing the list of students who are in Yokohama awaiting U.S. visas. These students are from the original list of 52 that the Presidents Committee and yourself approved. Please do your utmost to preserve these worthy lives who are on the spot.

Assuring you that I immensely appreciate your very kind and friendly efforts in helping to save these worthy people.

May I also put in a further word for your intercession for Rabbi Mendel Schneersohn of France and Rabbi Mendel Hornstein of Poland (German). With kindest of personal regards, I remain

Very friendly yours,

Arthur Rabinovitz

P.S. If you will kindly cable the above I will gladly pay same.

תרגום חופשי:

11 לפאבואר, 1941

לכבוד מר ברקינרידג' לונג הנכבד
סטייט דעפארטמענט
וואשינגטאן די.סי.
מר לונג יקירי: -

תשורה מהתוועדות הסידים – כ"ה סיון 85 שנה

בהמשך לשיחת הטלפון שלנו, אני מצרף בזאת את רשימת התלמידים שנמצאים ביוקוהמה וממתינים לויזות לארצות הברית. תלמידים אלו הם מתוך הרשימה המקורית של 52 האנשים שוועדת הנשיא ואתה אישרתם. אנא עשה את מלוא המאמצים כדי להציל את החיים הראויים הללו שנמצאים כרגע בסיכון.

אני מבטיח לך שאני מעריך מאוד את מאמציך האדיבים והידידותיים לעזור ולהציל את האנשים הראויים הללו.

האם אוכל גם להוסיף מילה נוספת בהשתדלותך לטובת ר' מענדל שניאורסאהן מצרפת ור' מענדל הארנשטיין מפולין (שבשליטת גרמני). בברכה אישית לבבית, אני נותר

שלך בידידות,
ארתור רבינוביץ

נ.ב.

אם תואיל בטובך להעתיק במברק את הנ"ל, אשמח לשלם על כך.

*

הוספה:

רשימת תלמידי ישיבת תומכי תמימים ששהו אז ביוקוהמה, יפן,
וממתינים לאשרות כניסה לארצות הברית.

LIST OF STUDENTS OF THE TOMCHE TMIMIM COLLEGES
NOW IN YOKOHAMA, JAPAN
WHO ARE WAITING FOR U. S. VISAS

1.	HENDEL Icchok		
2.	WAJNBERG Josef	1917	Poland
3.	TEMENBAUM Josef Mendel	1917	"
4.	GRYNGLAS Mendel Wolf	1917	"
5.	GERLICKI Moszek Eljasz	1915	"
6.	LEDERHENDLER Szmul Mosze	1920	"
7.	GOEFINKEL Abram Isak	1921	"
8.	SZTEJN Szmul	1914	"
9.	BUKIET Chaim Meer	1919	"
10.	RODAL Josek	1914	"
11.	BORENSZTAJN Josef	1915	"
12.	FEDER Mejsze	1920	"
13.	KOFLARSKY Hersz Josef	1915	"
14.	HOHLERER Szloma	1920	"
15.	KRAMER Lejb	1918	"
16.	BRONSZTAJN Szyja	1919	"
17.	RABINOWICZ Pejsach	1919	"
18.	GLAS Zelik	1913	"
19.	RAJCZYK Szmul David	1918	"
20.	LUBJE Morduch	1919	"
21.	PRAGER Nochim	1922	"
22.	PORTOWICZ Josek	1920	"
23.	RUBIN Mowea	1919	"
24.	CHANOWICZ Gerszon	1919	"
25.	FUKS Szmula Hirsz	1921	"
26.	PROPS Chaim Lejbush	1916	"
27.	RUBIN Hirsz	1921	"
28.	ROSENBERG Israel David	1919	"

These above 28 names are from the first list of the 52 students

29.	LIE Elja Moshe	1909	Poland (From the first list of the 47 persons)
30.	FALMAN Abraham Hersz	1918)))) These are from the second list of the 74 students
31.	BAJTER Jonas	1923	
32.	CHANOWICZ Szmula	1917	
33.	CHANOWICZ Israel	1925	
34.	CHANOWICZ Fruma	1913)

פולין	1917	1. הענדל, יצחק
"	1917	2. וויינבערג, יוסף

תשורה מהתוועדות הסירים – כ"ה סיון 85 שנה

"	1917	טענענבוים, יוסף מענדל	.3
"	1917	גרינגלאס, מענדל וואלף	.4
"	1915	גערליצקי, משה אלי'	.5
"	1920	לעדערהאנדלער, שמואל משה	.6
"	1921	גארפינקעל, אברהם יצחק	.7
"	1914	שטיין, שמואל	.8
"	1919	בוקיעט, חיים מאיר	.9
"	1914	ראדאל, יוסף	.10
"	1915	בארענשטיין, יוסף	.11
"	1920	פעדער, משה	.12
"	1915	קאטלארסקי, הערש יוסף	.13
"	1920	האכלערער, שלמה	.14
"	1918	קרעמער, לייב	.15
"	1919	בראנשטיין, שייע	.16
"	1919	ראבינאוויטש, פסח	.17
"	1913	גלאס, זעליג	.18
"	1918	רייטשיק, שמואל דוד	.19
"	1919	לוריא, מרדכי	.20
"	1922	פראגער, נחום	.21
"	1920	פארטאוויטש, יוסף	.22
"	1919	רובין, משה	.23
"	1919	חאנאוויטש, גרשון	.24
"	1921	פוקס, שמואל הירש	.25
"	1916	פראפס, חיים לייבוש	.26
"	1921	רובין, הירש	.27
"	1919	ראזענבערג, ישראל דוד	.28

28 שמות אלו הם מהרשימה הראשונה מה 52 תלמידים

פולין (מהרשימה הראשונה של ה 47 אנשים)	1909	ליס, אלי' משה	.29
	1918	פאלמאן, אברהם הערש	.30
	1923	באלטער, יונה	.31
אלו מהרשימה השני' של ה 74 תלמידים	1917	חאנאוויטש, שמואל	.32
	1925	חאנאוויטש, ישראל	.33
	1913	חאנאוויטש, פרומא	.34

לזכות
כ"ק אדמו"ר שליט"א
מלך המשיח

*

לכבוד יום הבהיר כ"ח סיון
– שמונים וחמש שנה –

*

נדפס ע"י הרה"ת
ר' שמואל שיחי' שפריצער

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד